

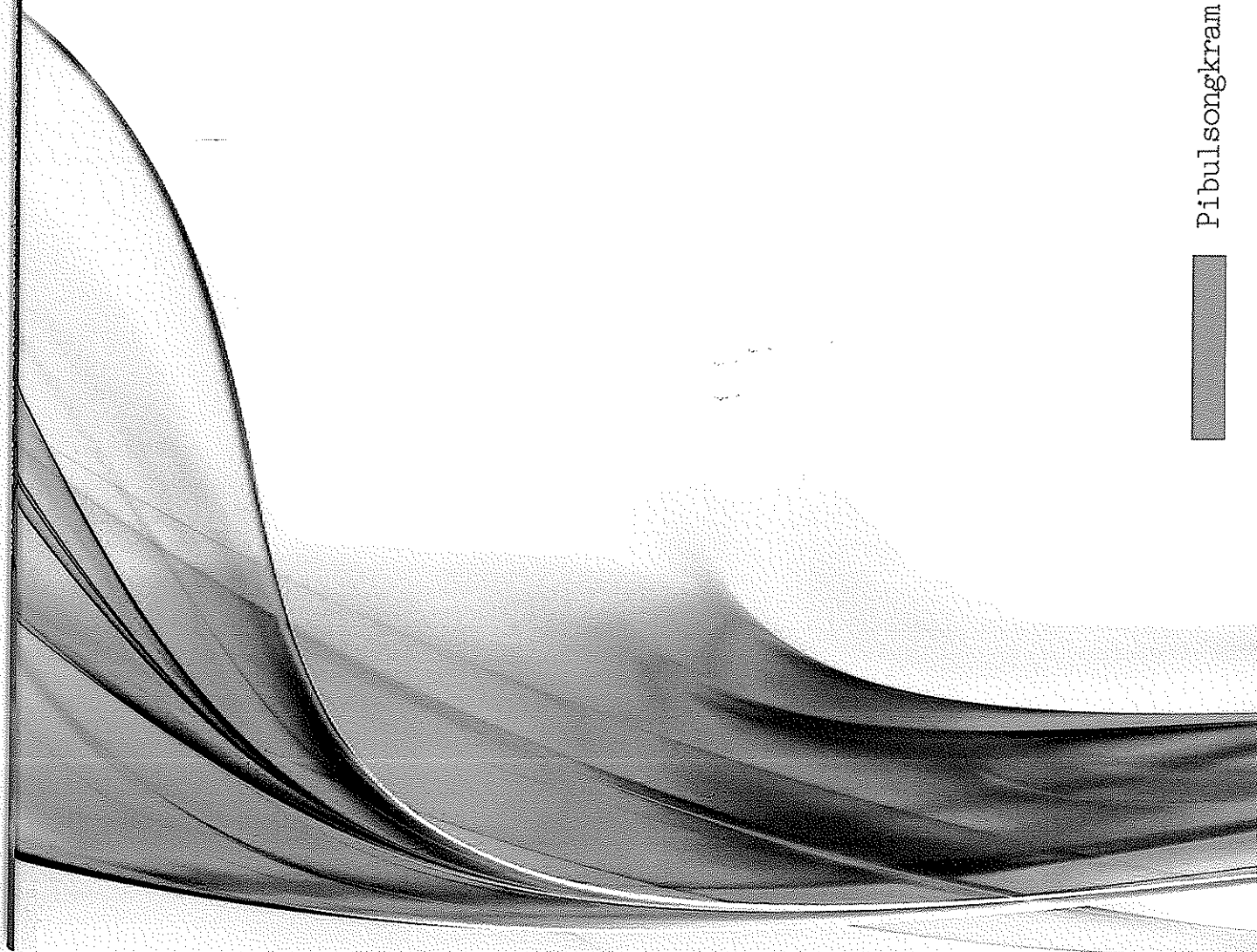

RAJABHAT JOURNAL OF SCIENCE, HUMANITIES & SOCIAL SCIENCES

Vol.14 No.2 July - December 2013

ISSN 1905 - 3193

Pibulsongkram Rajabhat University

RAJABHAT JOURNAL OF SCIENCE, HUMANITIES & SOCIAL SCIENCES

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

บทความวิชาการ

- Education in Thailand and the challenging issues
Athipat Cleesuntorn.....1
- การศึกษาและการทดลองจนผลศาสตร์การอบแห้งของวัสดุอาหาร
ฤทธิชัย อัครวราชันย์.....13

บทความวิจัย

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- ผลกระทบของไฟป่าต่อความหลากหลายของสาหร่ายบริเวณป่าพรุควนเคร็ง ตำบลเคร็ง อำเภอยะวต จังหวัดนครศรีธรรมราช: Effects of forest fire on algal diversity at Kuankreng peat lands, Kreng Sub-district, Cha-Uat district, Nakhon Si Thammarat province
มันทนา วีระพงศ์ และ ไสกนา วงศ์ทอง.....23
- ผลของน้ำยาฟอกผ้าขาวต่อการฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ในอาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้นม่วงเพอร์คิน: Influence of commercial bleach on sterilization of Persian Violet (*Exacum affine* Balf. f. ex Regel) tissue culture media
กิตติศักดิ์ โชติกเคชาณวงศ์.....34
- การศึกษาสภาวะที่เหมาะสมในการอบแห้งขมิ้นชันด้วยวิธีการพื้นผิวตอบสนอง: Study of the optimum conditions for microwave drying of turmeric by response surface methodology (RSM)
ปองพล สุริยะกันทร นักรบ นาคประสม และ ฤทธิชัย อัครวราชันย์.....44

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- การพัฒนาเครือข่ายแกนนำเยาวชนเพื่อสร้างสื่อสำหรับสังคมสมานฉันท์ : Development of youth leader network to creat the media for social reconciliation
คุณอนันต์ นิรมล กฤชยาภาณุจณ์ ไชยพิทักษ์ ชัชวาล ชุมรักษา และ นุชนาฏ ใจคำวงศ์.....53
- การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนผ่านบทเรียนแสงฐานเว็บ โดยใช้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร : The development of a webquest instructional model using a self-regulated learning strategy to enhance writing skills for undergraduate students at Naresuan University
ปิยมณัส วรวิทย์รัตนกุล และ คิเรก ชีระภูธร.....65
- ประสิทธิภาพจากยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะเภา ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก : A strategic outcome to strengthen the community and economy in flooded areas of Bantamo community, Bangrakam sub-district, Banrakam district, Phitsanulok province
โชติ บศิริรัฐ.....80

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ต.พลายชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000
<http://research.psru.ac.th/~rdi/journal/home.php>

บทความวิชาการ

Education in Thailand and the challenging issues

Athipat Cleesuntorn

1

การศึกษาและการทดลองจนพบศาสตร์การอบแห้งของวัสดุอาหาร

ฤทธิชัย อัครราชันย์

13

บทความวิจัย

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผลกระทบของไฟป่าต่อความหลากหลายของสาหร่ายบริเวณป่าพรุควนเคร็ง ตำบลเคร็ง อำเภอยะหวด จังหวัดนครศรีธรรมราช :

Effects of forest fire on algal diversity at Kuankreng peat lands, Kreng sub-district, Cha-Uat district, Nakhon Si Thammarat province

มณฑกา วีระพงศ์ และ โสภนา วงศ์ทอง

23

ผลของน้ำยาฟอกผ้าขาวต่อการฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ในอาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้นม่วงเทพรัตน์ : Influence of commercial bleach on sterilization of Persian Violet (*Exacum affine* Balf. f. ex Regel) tissue culture media

กิตติศักดิ์ โชติเดชณรงค์

34

การศึกษาภาวะที่เหมาะสมในการอบแห้งขมิ้นชันด้วยวิธีการพื้นผิวตอบสนอง : Study of the optimum conditions for microwave drying of turmeric by response surface methodology (RSM)

ปองพล สุริยะกันทร นักรบ นาคประสม และ ฤทธิชัย อัครราชันย์

44

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การพัฒนาเครือข่ายแกนนำเยาวชนเพื่อสร้างสื่อสำหรับสังคมสมานฉันท์ : Development of youth leader network to create the media for social reconciliation

คุณอนันท์ นิรมล กฤตยาภาณุจน์ โดฬัทักษ์ ชัชวาล ชุมรักษา และ นุชนาฏ ใจดำรงค์

53

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านบทเรียนแสงสว่างบนเว็บ โดยใช้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียน สำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร : The development of a webquest instructional model using a self-regulated learning strategy to enhance writing skills for undergraduate students at Naresuan University

ปิยมณัส วรวิทย์รัตนกุล และ ดิเรก วีระภูธร

65

ประสิทธิผลจากยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะไม ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก : A strategic outcome to strengthen the community and economy in flooded areas of Bantamo community, Bangrakam sub-district, Banrakam district, Phitsanulok province

โชติ บดีรัฐ

80

ประสิทธิผลจากยุทธศาสตร์การสร้างคามเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะเฒ่า ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

โชติ บดีรัฐ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก
e-mail : chot_psru@hotmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลจากยุทธศาสตร์การสร้างคามเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะเฒ่า ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามประเด็นสภาพความเป็นอยู่ตามเกณฑ์ จปฐ. (ความจำเป็นพื้นฐาน) ความสุข และความเติบโตและความยั่งยืนของชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 19 คน ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (interview) และการสนทนากลุ่ม (focus group) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการแจกแจงความถี่ (frequency) ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการน้ำ ทางชุมชนมีการวางแผนเตรียมตัวรับมือกับปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี โดยมีการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้ทราบ สำหรับการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยในเขตพื้นที่ ไร่ นา สวน เกิดความเสียหาย ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะประชุมพิจารณาให้เงินบางส่วนจากกองทุนธนาคารหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือเยียวยาในเบื้องต้น ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่น มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือหรือแนะนำแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน ด้านการจัดการทุน มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมา ระบบการบริหารจัดการทุน (เงิน) มีการนำดอกเบี้ยหรือเงินปันผลที่ได้นำไปช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนที่เดือดร้อน ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีการใช้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทางชุมชนมีวิธีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ เพื่อช่วยให้การทำงานของชุมชนรวดเร็วขึ้น และตอบสนองความต้องการของผู้ที่มาติดต่อ ด้านการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารชุมชน ด้านภาวะผู้นำ ผู้นำมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการประชุม วางแผน ทำโครงการ ติดต่อประสานงาน และการพัฒนางาน ด้านธรรมาภิบาล มีการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้บริหารจัดการชุมชนเป็นไปด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน และมีบทลงโทษสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตาม ด้านสภาพการณ์เป็นอยู่ตามเกณฑ์ จปฐ. (ความจำเป็นพื้นฐาน) ชาวบ้านชุมชนบ้านตะเฒ่า มีสภาพความเป็นอยู่ในเกณฑ์ดี วัสดุได้จากรายได้เฉลี่ยต่อปีจากครัวเรือนในชุมชน ด้านความสุขของชาวบ้าน ผู้นำมีการบริหารจัดการชุมชนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้นำชุมชนบ้านตะเฒ่าได้บริหารจัดการส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีการพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้านความเติบโตและความยั่งยืนของชุมชน มีการปรับปรุงแผนการบริหารทุกปีและในการจัดการบางส่วนอาจจะมีการพัฒนาต่อยอด หรือนำเงินทุนมาพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยยึดหลักการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : ความเข้มแข็งของชุมชน เศรษฐกิจ ชุมชนบ้านตะเฒ่า

ประสิทธิผลจากยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ
ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะโม่ ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ
จังหวัดพิษณุโลก

โชติ บดีรัฐ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
e-mail : chot_psru@hotmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลจากยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะโม่ ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามประเด็นสภาพความเป็นอยู่ตามเกณฑ์ จปฐ. (ความจำเป็นพื้นฐาน) ความสุข และความเติบโตและความยั่งยืนของชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 19 คน ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (interview) และการสนทนากลุ่ม (focus group) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการแจกแจงความถี่ (frequency) ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการน้ำ ทางชุมชนมีการวางแผนเตรียมตัวรับมือกับปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี โดยมีการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้ทราบ สำหรับการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยในพื้นที่ ไร่ นา สวน เกิดความเสียหาย ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะประชุมพิจารณาให้เงินบางส่วนจากกองทุนธนาคารหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือเยียวยาในเบื้องต้น ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่น มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือหรือแนะนำแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน ด้านการจัดการทุน มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมา ระบบการบริหารจัดการทุน (เงิน) มีการนำดอกเบี้ยหรือเงินปันผลที่ได้นำไปช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนที่เดือดร้อน ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีการใช้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทางชุมชนมีวิธีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ เพื่อช่วยให้การทำงานของชุมชนรวดเร็วขึ้น และตอบสนองความต้องการของผู้ที่มาติดต่อ ด้านการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารชุมชน ด้านภาวะผู้นำ ผู้นำมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการประชุม วางแผน ทำโครงการ ติดต่อประสานงาน และการพัฒนางาน ด้านธรรมาภิบาล มีการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้บริหารจัดการชุมชนเป็นไปด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน และมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม ด้านสภาพการณ์เป็นอยู่ตามเกณฑ์ จปฐ. (ความจำเป็นพื้นฐาน) ชาวบ้านชุมชนบ้านตะโม่ มีสภาพความเป็นอยู่ในเกณฑ์ดี วัดได้จากรายได้เฉลี่ยต่อปีจากครัวเรือนในชุมชน ด้านความสุขของชาวบ้าน ผู้นำมีการบริหารจัดการชุมชนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้นำชุมชนบ้านตะโม่ได้บริหารจัดการส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีการพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้านความเติบโตและความยั่งยืนของชุมชน มีการปรับปรุงแผนการบริหารทุกปีและในการจัดการบางส่วนอาจจะมีการพัฒนาต่อยอด หรือนำเงินทุนมาพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยยึดหลักการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : ความเข้มแข็งของชุมชน เศรษฐกิจ ชุมชนบ้านตะโม่

A Strategic outcome to strengthen the community and
economy in flooded areas of Bantamo community,
Bangrakam sub-district, Banrakam district,
Phitsanulok province

Chot Bodeerat

Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University,
Phitsanulok, Thailand
e-mail : chot_psru@hotmail.com

Abstract

The purposes of the research were to study a strategic outcome to strengthen the community and economy in flooded areas of Bantamo community, Bangrakam sub-district, Bangrakam district, Phitsanulok province; in accordance with living condition based on basic need, happiness, prosperity and stability of the community. The sample groups used in this study were of the government officers, community leaders and members, educators or local scholars with 19 members in total. The researcher collected a qualitative data by using a research methodology of two categories: interviewing and focus grouping. The attained data was administered by way of content analysis and frequency distribution. The findings were as follows : Water Management : it was found that the community had an efficient arrangement to handle with a flood disaster by giving a prior notification to the community. For fundamental aids, the community committee would hold a meeting to provide some budgets from a village fund to the victims whose farms and plantations were damaged. Human Resource Management: it was found that, in overall, executors or local leaders were associated with providing a support or guidance for community management. Budget Management: it was found that, at overall, various groups were set up and a budgetary management system was constructed. The interest or accepted as a result of such activity was allocated to aid the people who suffered. Materials and Technology Management: It was also found that the community, to help the community work faster including to fulfill the need of guests, applied these types of technology and instruments in an effective way. Community of Learning Management: it was found that the community was given to express their opinions or ideas and decision-making process based on community management. Leadership: the leader provided his people with an opportunity to taking part in producing a meeting, planning, programing, coordinating and work developing respectively. Good Governance: rules, orders or regulations were set up with a great corporation of the community; however, punishment rules were also administered for those who did not abide by. Basic Need Based Living Condition: it was found that the locals of Bantamo community were in a good living condition in a cognizance of GDP of the community households. Community Happiness: it was also found that the leader managed and developed the community effectively: the community was systemized consistently leading to a better life quality of the people who live in. Community Prosperity and Sustainability: it was obviously found that a yearly improvement was done to a management plan. Under the process, there would be some parts more developed to add up the previous work, or spending budget as a capital by way of a philosophy of Sufficiency Economy to strengthen the community encountering a phenomenon of relentlessly social changes.

keywords : strengthen the community, economy, bantamo community

บทนำ

ชุมชนเกิดจากการรวมตัวของผู้คนทั้งในชนบทและในเมือง ในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ในอาชีพหนึ่งหรือในความสนใจร่วมกันของคนหลายอาชีพจากหลายแห่งหลายพื้นที่การรวมตัวกันดังกล่าวมีทั้งที่เป็นมูลนิธิ เป็นสหกรณ์ สมาคม หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียน รวมกันเป็นกลุ่มอาชีพ เป็นชมรมมีกติกาหลักการและกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกัน การเสริมสร้างให้ชุมชนมีความรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตาม ภูมิสังคมที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรัก ความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น การรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งของคนในชุมชนนอกจากจะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยากและสลับซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความยากจนที่มีความเป็นองค์รวมเกี่ยวพันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครอง ซึ่งต้องอาศัยชุมชนที่เข้มแข็งเป็นเสาหลักในการร่วมมือร่วมใจดำเนินการให้หลุดพ้นจากความยากจนตลอดไปแล้ว ยังช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาอนาคตของชุมชน (อำพน, 2550) แต่วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อความไม่สมดุลของกระบวนการพัฒนาประเทศ อีกทั้งประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ภาวะความเป็นเมืองมากขึ้น และพฤติกรรมการบริโภคเลียนแบบโลกตะวันตก ล้วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนทั้งสิ้น ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นภัยคุกคามหากชุมชนขาดความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันอาจเป็นโอกาสในการพัฒนาของชุมชนได้เช่นกัน หากชุมชนสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (ปรเมธี, 2552)

การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (สันติ, 2550) อย่างไรก็ตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้ไหลเชี่ยวอย่างรุนแรงในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจนก่อให้เกิดเหตุปัจจัยที่ทำให้ชุมชนอ่อนแอไม่อาจพึ่งตนเองได้หากไม่มีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง บทเรียนสำคัญในการพัฒนาภาคประชาชนได้ข้อสรุปมาจากประสบการณ์งานพัฒนาว่าตลอด 30 ปีที่ผ่านมาได้เกิดองค์กร ชุมชนที่รวมตัวกันเพื่อพึ่งตนเอง และเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระจายอยู่ทั่วประเทศนับแสนองค์กร ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่เกิดจากการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรชุมชนเหล่านี้จะเป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาภาคประชาชนให้เข้มแข็งและกว้างขวางยิ่งขึ้น จากผลการวิจัยของแดงอ่อน (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชน : บทเรียนจากตำบลบางพระ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า 1) การสร้างผู้นำที่มีศักยภาพ โดยการใช้การศึกษาดูงาน การอบรม และการปฏิบัติจริงเป็นหลัก 2) สร้างความสามัคคี ความเอื้ออาทรและเกื้อกูล สร้างสำนึกท้องถิ่นและสำนึกเพื่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นทุกกลุ่มคน 3) สร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนให้เกิดขึ้นในกลุ่มประชาชน/สมาชิก ในขณะเดียวกัน มิ่งขวัญ (2545) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโป่ง อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่ทำให้ชุมชนบ้านโป่งมีความเข้มแข็ง ได้แก่ลักษณะผู้นำชุมชน กล่าวคือผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ วิสัยทัศน์กว้างไกล ลักษณะความสัมพันธ์

บทนำ

ชุมชนเกิดจากการรวมตัวของผู้คนทั้งในชนบทและในเมือง ในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ในอาชีพหนึ่งหรือในความสนใจร่วมกันของคนหลายอาชีพจากหลายแห่งหลายพื้นที่การรวมตัวกันดังกล่าวมีทั้งที่เป็นมูลนิธิ เป็นสหกรณ์ สมาคม หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียน รวมกันเป็นกลุ่มอาชีพ เป็นชมรมมีกติกาหลักการและกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกัน การเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวอย่างเข้มแข็งมาร่วมคิดร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติมีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตาม ภูมิสังคมที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรัก ความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น การรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งของคนในชุมชนนอกจากจะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยากและสลับซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความยากจนที่มีความเป็นองค์รวมเกี่ยวพันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครอง ซึ่งต้องอาศัยชุมชนที่เข้มแข็งเป็นเสาหลักในการร่วมมือร่วมใจดำเนินการให้หลุดพ้นจากความยากจนตลอดไปแล้ว ยังช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาอนาคตของชุมชน (อำพน, 2550) แต่วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อความไม่สมดุลของกระบวนการพัฒนาประเทศ อีกทั้งประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ภาวะความเป็นเมืองมากขึ้น และพฤติกรรมกรบบริโภคเลียนแบบโลกตะวันตก ล้วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนทั้งสิ้น ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นภัยคุกคามหากชุมชนขาดความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันอาจเป็นโอกาสในการพัฒนาของชุมชนได้เช่นกัน หากชุมชนสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (ปรเมธี, 2552)

การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (สันติ, 2550) อย่างไรก็ตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้ไหลเชี่ยวอย่างรุนแรงในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจนก่อให้เกิดเหตุปัจจัยที่ทำให้ชุมชนอ่อนแอไม่อาจพึ่งตนเองได้หากไม่มีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง บทเรียนสำคัญในการพัฒนาภาคประชาชนได้ข้อสรุปมาจากประสบการณ์งานพัฒนาว่าตลอด 30 ปีที่ผ่านมาได้เกิดองค์กร ชุมชนที่รวมตัวกันเพื่อพึ่งตนเองและเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระจ่ายอยู่ทั่วประเทศนับแสนองค์กร ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่เกิดจากการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรชุมชนเหล่านี้จะเป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาภาคประชาชนให้เข้มแข็งและกว้างขวางยิ่งขึ้น จากผลการวิจัยของแตงอ่อน (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชน : บทเรียนจากตำบลบางพระ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า 1) การสร้างผู้นำที่มีศักยภาพ โดยการใช้การศึกษาดูงาน การอบรม และการปฏิบัติจริงเป็นหลัก 2) สร้างความสามัคคี ความเอื้ออาทรและเกื้อกูล สร้างสำนึกท้องถิ่นและสำนึกเพื่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นทุกกลุ่มคน 3) สร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนให้เกิดขึ้นในกลุ่มประชาชน/สมาชิก ในขณะเดียวกัน มิ่งขวัญ (2545) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโป่ง อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่ทำให้ชุมชนบ้านโป่งมีความเข้มแข็ง ได้แก่ลักษณะผู้นำชุมชน กล่าวคือผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ วิสัยทัศน์กว้างไกล ลักษณะความสัมพันธ์

ของคนในชุมชน กล่าวคือ คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีคุณธรรม จริยธรรม จากงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การสร้างชุมชนเข้มแข็งเกิดขึ้นได้จากการสร้างผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีการพัฒนากลุ่ม พัฒนางานโดยยึดหลักการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างความสามัคคี ความเอื้ออาทรและเกื้อกูล สร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนให้เกิดขึ้นในกลุ่มประชาชน/สมาชิก นอกจากนี้ ภายในชุมชนยังมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอีกด้วย ขณะเดียวกันงานวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาเพิ่มเติมประเด็นที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้น สิ่งที่แตกต่างจากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาคือ กรอบแนวคิดในการวิจัยทั้ง 7 ด้าน ที่มุ่งเน้นประสิทธิผล ซึ่งในอดีตอาจมีผู้เคยศึกษารอบแนวคิดดังกล่าวแต่ยังไม่ครบถ้วนทุกประเด็น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำมาบูรณาการการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของชุมชน และสิ่งที่สำคัญชุมชนที่ผู้วิจัยจะศึกษาเป็นชุมชนที่สามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเองแม้จะเจอกับปัญหาธรรมชาติบ่อยครั้ง แต่ยังสามารถบริหารจัดการชุมชนเองได้ ซึ่งแนวทางการวิจัยนี้เป็นการต้องการทราบเกี่ยวกับประสิทธิผลจากการศึกษาตัวแปรทั้ง 7 ด้าน แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็ง และวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ของชุมชนบ้านตะเฒ่า ทั้ง 5 ด้าน กล่าวคือ การพัฒนาทุนชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็ง การพัฒนาขีดความสามารถของผู้นำชุมชน การขับเคลื่อนแผนชุมชน และส่งเสริมการจัดการความรู้ของชุมชน ภายใต้การขับเคลื่อนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ บางระกำ และองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะนำไปพัฒนาต่อยอดสำหรับชุมชนอื่น ๆ ที่กำลังวางแผนจะสร้างชุมชนเข้มแข็งสืบต่อไป วัตถุประสงค์การวิจัยนี้เพื่อศึกษาประสิทธิผลจากยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะเฒ่า ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามประเด็นสภาพความเป็นอยู่ตามเกณฑ์ จปฐ.(ความจำเป็นพื้นฐาน) ความสุข ความเติบโตและยั่งยืนของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย**1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

- 1.1 ประชากร คือ ประชาชนในเขตชุมชนบ้านตะเฒ่า ต.บางระกำ อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มที่ 1 หมายถึง กลุ่มที่ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำแนกได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์กรชุมชน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 4 คน

(2) กลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มที่ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ชุมชนคัดเลือกกันเอง ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณัติกร กรรมการฝ่ายต่าง ๆ และกรรมการ รวมแล้วได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

2. ขอบเขตของงานวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้ได้ศึกษาชุมชนพื้นเมือง ที่มีการบริหารจัดการชุมชนโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ชุมชนบ้านตะเฒ่า หมู่ 5 ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

พื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างจึงเน้นไปที่องค์กรชุมชนที่ประสบกับปัญหาน้ำท่วม แต่สามารถดำเนินกิจกรรมการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจชุมชนได้ โดยอาศัยระบบการบริหารจัดการที่ดี ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตชุมชนบ้านตะเฒ่า ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นแหล่งศึกษาสำคัญ จากนั้นผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมของชุมชนทั้งหมด

2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา สำหรับขอบเขตด้านเนื้อหาจะศึกษาให้ครอบคลุมประเด็นหลักดังนี้ การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทุนมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และธรรมาภิบาล

3. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

3.1 ประเภทเครื่องมือการวิจัย

(1) แบบสัมภาษณ์ (interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (structure in - dept interview) ประกอบด้วย การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทุนมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และ ธรรมาภิบาล

(2) การสนทนากลุ่ม ตามประเด็น การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และธรรมาภิบาล การจัดสนทนากลุ่ม (focus group) โดยมีประเด็นปัญหาที่เจาะจงกับกลุ่มคน 15 คน ที่ได้รับการคัดเลือก มีลักษณะการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เครื่องมือที่ช่วยในการจัดสนทนากลุ่ม

3.2 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่เป็นข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และข้อคำถามประเด็นหลักสำหรับการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

(1) ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และธรรมาภิบาล

(2) ร่างข้อคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

(3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

(4) นำแบบสัมภาษณ์และข้อคำถามในการสนทนากลุ่มมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุม และสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านตะเฒ่า ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน อาณาเขต พื้นที่ ภูมิประเทศ อากาศ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ นโยบายพื้นฐานของชุมชนเข้มแข็ง เอกสารเกี่ยวกับการกระบวนกรขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง เอกสารเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติจริงของชุมชนเข้มแข็ง และงานวิจัยเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง

พื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างจึงเน้นไปที่องค์กรชุมชนที่ประสบกับปัญหาน้ำท่วม แต่สามารถดำเนินกิจกรรมการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจชุมชนได้ โดยอาศัยระบบการบริหารจัดการที่ดี ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตชุมชนบ้านตะโม่ ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นแหล่งศึกษาสำคัญ จากนั้นผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมของชุมชนทั้งหมด

2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา สำหรับขอบเขตด้านเนื้อหาจะศึกษาให้ครอบคลุมประเด็นหลักดังนี้ การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทุนมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และธรรมาภิบาล

3. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

3.1 ประเภทเครื่องมือการวิจัย

(1) แบบสัมภาษณ์ (interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (structure in - dept interview) ประกอบด้วย การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทุนมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และ ธรรมาภิบาล

(2) การสนทนากลุ่ม ตามประเด็น การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และธรรมาภิบาล การจัดสนทนากลุ่ม (focus group) โดยมีประเด็นปัญหาที่เจาะจงกับกลุ่มคน 15 คน ที่ได้รับการคัดเลือก มีลักษณะการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เครื่องมือที่ช่วยในการจัดสนทนากลุ่ม

3.2 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่เป็นข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และข้อคำถามประเด็นหลักสำหรับการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

(1) ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และธรรมาภิบาล

(2) ร่างข้อคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

(3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

(4) นำแบบสัมภาษณ์และข้อคำถามในการสนทนากลุ่มมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครบคลุม และสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านตะโม่ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน อาณาเขต พื้นที่ ภูมิประเทศ อากาศ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง คือนโยบายพื้นฐานของชุมชนเข้มแข็ง เอกสารเกี่ยวกับการกระบวนการขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง เอกสารเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติจริงของชุมชนเข้มแข็ง และงานวิจัยเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง

4.2 การสัมภาษณ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางระกำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือปราชญ์ชาวบ้าน

4.3 ขั้นตอนการสัมภาษณ์

(1) ผู้วิจัยเริ่มทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

(2) ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลที่ต้องใช้เครื่องบันทึกเสียง และขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สบายใจที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใดผู้วิจัยจะไม่บันทึก

(3) ขณะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยสนทนากับผู้ให้สัมภาษณ์ไว้โดยไม่ถือแบบสัมภาษณ์แต่ใช้วิธีจำประเด็นข้อคำถามไว้ การตั้งประเด็นคำถามไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ แต่ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องที่กำลังสนทนากันอยู่ คณะผู้วิจัยพยายามเชื่อมโยงการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามประเด็นที่ต้องการ นอกจากนี้ได้จดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ด้วย

4.4 ขั้นตอนหลังการสัมภาษณ์

(1) คณะผู้วิจัยหาเวลาหลังการสัมภาษณ์เพื่อจดรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้บันทึกในขณะสัมภาษณ์ ข้อสังเกตต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ปฏิบัติการของผู้ให้สัมภาษณ์และการให้ข้อมูล รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์

(2) สรุwmานเทบที่ทำการบันทึกเสียงไว้ จดวัน เวลาและชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ลงในเทปแต่ละม้วน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนเมื่อนำมาฟังอีกครั้งในช่วยวิเคราะห์ข้อมูล

4.5 การสนทนากลุ่ม วัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็น การบริหารจัดการน้ำ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทุน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และธรรมาภิบาล ซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีจำนวน 15 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

5.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

5.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

(1) การตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

- ทำการตรวจสอบข้อมูลในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการตรวจสอบในสนาม โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง

- ทำการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกันเป็นการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เพื่อทำการตรวจสอบว่าเมื่อบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะยังคงเหมือนเดิมหรือไม่

- ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) โดย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอ่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และสามารถปรับแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องได้

(2) นำข้อมูลมาจัดระบบ โดยการแบ่งข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่

(3) จัดข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการแจกแจงความถี่ (frequency) และทำให้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการนำเสนอในประเด็นที่เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพจากยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะเฒ่า ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ประสิทธิภาพจากยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ

1.1 การบริหารจัดการน้ำ ทางชุมชนมีการวางแผนเตรียมตัวรับมือกับปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี โดยมีการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้ทราบ สำหรับการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยในเขตพื้นที่ ไร่ นา สวน เกิดความเสียหาย ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะประชุมพิจารณาให้เงินบางส่วนจากกองทุนธนาคารหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือเยียวยาในเบื้องต้น

1.2 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่น มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือหรือแนะนำแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน เช่น การช่วยเหลือ/ให้คำปรึกษา การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยคนในชุมชน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ การประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ ปากท้อง การดูแลสุขภาพชาวบ้าน และการศึกษาเพื่อนำไปใช้และติดตามผลที่ได้รับอย่างสม่ำเสมอ เป็นกิจกรรมที่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และทำให้ชุมชนบ้านตะเฒ่า มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

1.3 การจัดการทุน พบว่า มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมา ระบบการบริหารจัดการทุน (เงิน) มีการนำดอกเบี้ยหรือเงินปันผลที่ได้นำไปพัฒนาชุมชนด้านให้ความช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อน โดยคณะผู้นำและกรรมการหมู่บ้าน ได้นำเงินจากกำไรหรือเงินปันผลมาพัฒนาหมู่บ้านโดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ เช่น การจัดกองทุนการศึกษาปีละ 10,000 บาท สวัสดิการ อาสาสมัคร (อสม.) ปีละ 6,000 บาท โครงการรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลาย ปีละ 10,000 บาทและเงินสาธารณประโยชน์ ปีละ 5 %

1.4 วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทางชุมชนมีวิธีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ เพื่อช่วยให้การทำงานของชุมชนรวดเร็วขึ้น ตอบสนองความต้องการของผู้ที่มาติดต่อ และทางชุมชนมีการสนับสนุนการทำงานโดยการให้ชาวบ้านซื้อเครื่องมือต่าง ๆ ผ่าน

(1) การตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

- ทำการตรวจสอบข้อมูลในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการตรวจสอบในสนาม โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง

- ทำการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันเป็นการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เพื่อทำการตรวจสอบว่าเมื่อบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะยังคงเหมือนเดิมหรือไม่

- ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) โดย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้วไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอ่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และสามารถปรับแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องได้

(2) นำข้อมูลมาจัดระบบ โดยการแบ่งข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่

(3) จัดข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการแจกแจงความถี่ (frequency) และทำให้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการนำเสนอในประเด็นที่เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพจากยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะโม่ ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ประสิทธิภาพจากยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ

1.1 การบริหารจัดการน้ำ ทางชุมชนมีการวางแผนเตรียมตัวรับมือกับปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี โดยมีการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้ทราบ สำหรับการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยในเขตพื้นที่ ไร่ นา สวน เกิดความเสียหาย ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะประชุมพิจารณาให้เงินบางส่วนจากกองทุนธนาคารหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือเยียวยาในเบื้องต้น

1.2 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่น มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือหรือแนะนำแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน เช่น การช่วยเหลือ/ให้คำปรึกษา การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยในชุมชน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ ปากท้อง การดูแลสุขภาพชาวบ้าน และการศึกษาเพื่อนำไปใช้และติดตามผลที่ได้รับอย่างสม่ำเสมอ เป็นกิจกรรมที่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และทำให้ชุมชนบ้านตะโม่ มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

1.3 การจัดการทุน พบว่า มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมา ระบบการบริหารจัดการทุน (เงิน) มีการนำดอกเบี้ยหรือเงินปันผลที่ได้นำไปพัฒนาชุมชนด้านให้ความช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อน โดยคณะผู้นำและกรรมการหมู่บ้าน ได้นำเงินจากกำไรหรือเงินปันผลมาพัฒนาหมู่บ้านโดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ เช่น การจัดกองทุนการศึกษาปีละ 10,000 บาท สวัสดิการ อาสาสมัคร (อสม.) ปีละ 6,000 บาท โครงการรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลาย ปีละ 10,000 บาทและเงินสาธารณประโยชน์ ปีละ 5 %

1.4 วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทางชุมชนมีวิธีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ เพื่อช่วยให้การทำงานของชุมชนรวดเร็วขึ้น ตอบสนองความต้องการของผู้ที่มาติดต่อ และทางชุมชนมีการสนับสนุนการทำงานโดยการให้ชาวบ้านซื้อเครื่องมือต่าง ๆ ผ่าน

ร้านค้าชุมชนอีกด้วย คิดอัตราดอกเบี้ยเท่ากับการกู้เงินคือ ร้อยละ 13 เพื่อพัฒนาผลผลิตให้มากขึ้น ได้มาตรฐานและเกิดประสิทธิผลอย่างชัดเจน

1.5 การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารชุมชน จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ “ชุมชนเข้มแข็ง” คือ 1) ธนาคารชุมชน 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตะโม่สร้างสรรค์ กล้วยตากพลังงานแสงอาทิตย์ 3) กลุ่มโรงสีชุมชน (ผลิตข้าวกล้อง ข้าวขาว) 4) ศูนย์เรียนรู้ชุมชน (ครัวเรือนต้นแบบการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) ร้านค้าชุมชน และทางชุมชนบ้านตะโม่ ได้เปิดให้คณะบุคคล นักศึกษา ช่างาน ภายนอกเข้ามาศึกษา เรียนรู้สิ่งที่ชุมชนบ้านตะโม่ประสบความสำเร็จ ในด้านต่าง ๆ และกระบวนการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็ง มีวิธีการคิด และพัฒนาอย่างยั่งยืน จัดการฝึกอบรม ในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อขยายโอกาสและต่อยอดความสำเร็จ

1.6 ภาวะผู้นำ พบว่า ผู้นำมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการประชุมวางแผน ทำโครงการ ติดต่อประสานงาน และการพัฒนางาน มีการประชุมทั้งภายในและภายนอกอยู่สม่ำเสมอ ในการพัฒนาหมู่บ้านผู้นำเน้นการดำรงชีวิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำชุมชนจึงมีการพัฒนาทางด้านบุคลากร ชาวบ้าน และเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิต และการเพิ่มผลผลิตให้แก่ชาวบ้าน ในส่วนกรณีเมื่อมีเหตุความขัดแย้งบางส่วนของชุมชนบ้านตะโม่ จะใช้วิธีการลงประชาคมเพื่อออกเสียงตัดสินใจร่วมกัน ในการยกมือให้คะแนน ตามข้อตกลงจะเป็นไปตามเสียงเห็นด้วยมากที่สุด

1.7 ธรรมชาติพบ พบว่า กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้บริหารจัดการชุมชนเป็นไปด้วยความร่วมมือของคณะในชุมชน และมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม ตัวอย่างเช่น ชาวบ้านมากู้เงินจากธนาคารชุมชนแล้วไม่ส่งคืนตามกำหนด จากมาตรการตามกฎหมายดังกล่าว จะมีกระบวนการติดตามเงิน ขั้นแรกจะเป็นการเตือนและไกล่เกลี่ยของผู้นำชุมชน จัดทำประวัติ ส่งฟ้องศาลตามกฎหมาย และถ้าชาวบ้านคนใดได้ทำประวัติของตนเองเสียแล้วจะขอกู้เงินไม่ได้อีกและประวัติของคุณจะเปิดเผยให้ภายนอกได้รับรู้ทั่วกัน

2. ประสิทธิภาพจากยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ตามเกณฑ์ จปฐ. ความสุข ความเจริญเติบโต และความยั่งยืนของชุมชน

2.1 สภาพการณ์เป็นอยู่ตามเกณฑ์ จปฐ. พบว่า ชาวบ้านชุมชนบ้านตะโม่มีสภาพความเป็นอยู่ในเกณฑ์ดี วัดได้จากรายได้เฉลี่ยต่อปีจากครัวเรือนในชุมชน คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000 บาทต่อปี (จำนวนที่ผ่านเกณฑ์ 225 ครัวเรือน) และตัวชี้วัดที่เห็นได้ชัดเจน คือ ด้านการประกอบอาชีพและมีงานทำ

2.2 ความสุขของชาวบ้าน พบว่า ผู้นำมีการบริหารจัดการชุมชนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้นำชุมชนบ้าน ตะโม่ ได้บริหารจัดการส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีการพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวมีความมั่นคง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ครอบครัวมีความอบอุ่น มีสุขภาพที่ดีแข็งแรงและชาวบ้านทุกคนมีความสามัคคีกันดีมาก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและมีความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานส่วนรวมและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2.3 ความเติบโตและยั่งยืนของชุมชน พบว่า ผู้นำมีแนวทางการวางแผนพัฒนาชุมชนบ้าน ตะโม่ในอนาคต โดยคณะผู้นำมีการปรับปรุงแผนการบริหารทุกปีและในการจัดการบางส่วนอาจจะมีการ

พัฒนาต่อยอด หรือการนำเงินทุนมาพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมยึดหลักการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และการนำมาประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านของตนเองและสิ่งสำคัญคือการพัฒนาตัวบุคลากรในหมู่บ้าน เช่น การศึกษาการของเยาวชน การมีงานทำของคนในชุมชนเพื่อจะได้ไม่เป็นปัญหาของครอบครัวและสังคม การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และการพัฒนาพื้นที่ในชุมชนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าในพื้นที่บ้านเกิดเพื่อกลับมาพัฒนาบ้านของตนเอง ในพื้นที่ชุมชนบ้านตะไคร้ไม่เป็นพื้นที่ที่ถูกภัยน้ำท่วมจึงได้จัดการขุดลอกคลองเพื่อการระบายน้ำ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมการออมเงินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ใช้ในอนาคตและการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนตนเอง โดยไม่มีหนี้สินในระบบ ไม่มียาเสพติด ไม่มีความรุนแรงในชุมชน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องประสิทธิผลจากยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะไคร้ ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การบริหารจัดการน้ำ ทางชุมชนมีการวางแผนเตรียมตัวรับมือกับปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี โดยมีการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้ทราบ เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ (ในบางพื้นที่) ฝนที่ตกหนักทำให้พื้นที่การเกษตรถูกน้ำท่วมซึ่งโดยเฉพาะนาข้าวที่เกษตรกรไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทัน ขณะเดียวกันผู้นำ (ผู้ใหญ่บ้าน) มีระบบเตือนภัยโดยใช้เสียงตามสายของหมู่บ้านประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตพื้นที่ลุ่มในหมู่บ้านเตรียมรับมือกับมวลน้ำระลอกใหม่ จากจังหวัดสุโขทัยที่กำลังจะเข้าสู่จังหวัดพิษณุโลกใน 1-2 วันนี้ จะติดตามข่าวสารจากสื่อตลอดเวลา สำหรับการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยในเขตพื้นที่ ไร่ นา สวน เกิดความเสียหาย ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะประชุมพิจารณาให้เงินบางส่วนจากกองทุนธนาคารหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือเยียวยาในเบื้องต้น
2. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่น มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือหรือแนะนำแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน เช่น การช่วยเหลือ/ให้คำปรึกษา การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยคนในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชุมชนบ้านตะไคร้ มีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี ผู้นำชุมชนมีการประสานงาน วางแผน และให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมถึงการดูแลสุขภาพในชุมชนทางด้านสุขภาพและความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับณัฐพันธ์ (2545) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้คำแนะนำ ให้บริการ ควบคุมการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนเสริมสร้างหลักประกันให้แก่สมาชิก และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน
3. การจัดการทุน มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมา ระบบการบริหารจัดการทุน (เงิน) มีการนำดอกเบี้ยหรือเงินปันผลที่ได้นำไปพัฒนาชุมชนด้านให้ความช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชุมชนบ้านตะไคร้ไม่มีการนำดอกเบี้ยหรือเงินปันผลมาพัฒนาและช่วยเหลือสมาชิก โดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ อาทิเช่น โรงเรียน วัด พื้นที่ในหมู่บ้าน และชาวบ้านทุกคนรู้เฝ้าตามความจำเป็นเช่น งานบุญงานศพ ตามโอกาส และการนำเงินมาใช้จัดโครงการต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับอาภาพิมล (2554) กล่าวว่า การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในเรื่องการบริหารจัดการทุนให้มีประสิทธิภาพได้นั้น โดยใช้

พัฒนาต่อยอด หรือการนำเงินทุนมาพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมยึดหลักการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และการนำมาประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านของตนเองและสิ่งสำคัญคือการพัฒนาตัวบุคลากรในหมู่บ้าน เช่น การศึกษาการของเยาวชน การมีงานทำของคนในชุมชนเพื่อจะได้ไม่เป็นปัญหาของครอบครัวและสังคม การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และการพัฒนาพื้นที่ในชุมชนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าในพื้นที่บ้านเกิดเพื่อกลับมาพัฒนาบ้านของตนเอง ในพื้นที่ชุมชนบ้านตะเภาไม่เป็นพื้นที่ที่ถูกภัยน้ำท่วมจึงได้จัดการขุดลอกคลองเพื่อการระบายน้ำ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมการออมเงินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ใช้ในอนาคตและการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนตนเอง โดยไม่มีหนี้สินในระบบ ไม่มียาเสพติด ไม่มีความรุนแรงในชุมชน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องประสิทธิผลจากยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะเภา ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การบริหารจัดการน้ำ ทางชุมชนมีการวางแผนเตรียมตัวรับมือกับปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี โดยมีการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้ทราบ เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ (ในบางพื้นที่) ฝนที่ตกหนักทำให้พื้นที่การเกษตรถูกน้ำท่วมขังโดยเฉพาะนาข้าวที่เกษตรกรไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทัน ขณะเดียวกันผู้นำ (ผู้ใหญ่บ้าน) มีระบบเตือนภัยโดยใช้เสียงตามสายของหมู่บ้านประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตพื้นที่ลุ่มในหมู่บ้านเตรียมรับมือกับมวลน้ำระลอกใหม่ จากจังหวัดสุโขทัยที่กำลังจะเข้าสู่จังหวัดพิษณุโลกใน 1-2 วันนี้ จะติดตามข่าวสารจากสื่อตลอดเวลา สำหรับการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยในเขตพื้นที่ ไร่ นา สวน เกิดความเสียหาย ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะประชุมพิจารณาให้เงินบางส่วนจากกองทุนธนาคารหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือเยียวยาในเบื้องต้น

2. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่น มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือหรือแนะนำแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน เช่น การช่วยเหลือ/ให้คำปรึกษา การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยคนในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชุมชนบ้านตะเภา ไม่มีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี ผู้นำชุมชนมีการประสานงาน วางแผน และให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมถึงการดูแลสุขภาพในชุมชนทางด้านสุขภาพและความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับบัญญัติ (2545) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้คำแนะนำ ให้บริการ ควบคุมการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนเสริมสร้างหลักประกันให้แก่สมาชิก และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน

3. การจัดการทุน มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมา ระบบการบริหารจัดการทุน (เงิน) มีการนำดอกเบี้ยหรือเงินปันผลที่ได้นำไปพัฒนาชุมชนด้านให้ความช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชุมชนบ้านตะเภาไม่มีการนำดอกเบี้ยหรือเงินปันผลมาพัฒนาและช่วยเหลือสมาชิก โดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ อาทิเช่น โรงเรียน วัด พื้นที่ในหมู่บ้าน และชาวบ้านทุกครัวเรือนตามความจำเป็นเช่น งานบุญ งานศพ ตามโอกาส และการนำเงินมาใช้จัดโครงการต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับอาภาพิมล (2554) กล่าวว่า การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในเรื่องการบริหารจัดการทุนให้มีประสิทธิภาพได้นั้น โดยใช้

ศักยภาพของทุนที่มีอยู่ในชุมชน อาจเป็นในรูปแบบการจัดสรรสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับสมาชิกในชุมชน พร้อมทั้งมีการพัฒนาชุมชนควบคู่กันไป

4. วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีการใช้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทางชุมชนมีวิธีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ เพื่อช่วยให้การทำงานของชุมชนรวดเร็วขึ้น และตอบสนองความต้องการของผู้ที่มาติดต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทางชุมชนมีการสนับสนุนในการพัฒนาผลผลิตเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและมาตรฐาน ผู้นำชุมชนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ได้มีการนำเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์) มาช่วยทำงาน เก็บข้อมูล จัดระบบส่วนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับไพรัตน์ และพิเชษฐ (2541) สรุปว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (information and communication technology : ICT) หรือ ไอซีที หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการประยุกต์หรือพัฒนาความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตมี 2 ส่วน คือ เทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์ที่มีส่วนประกอบที่สำคัญคือฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ เพื่อการวิเคราะห์ ประมวลผล การจัดเก็บและพร้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งเป็นการสื่อสารอาศัยคนหรือพีเพิลแวร์ (people ware) ดังนั้น หากพีเพิลแวร์ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) พร้อมและเหมาะสม ก็สามารถที่จะบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี

5. การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการบริหารชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้นำชุมชนใช้วิธีการตั้งศูนย์เรียนรู้ ชุมชนเข้มแข็ง เปิดให้คณะบุคคลภายนอกเข้ามาศึกษา ดูงาน เรียนรู้สิ่งที่ชุมชนบ้านตะเภาประสบความสำเร็จ ในด้านต่าง ๆ และกระบวนการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็ง มีวิธีการคิด และพัฒนาอย่างยั่งยืน จัดการฝึกอบรม ในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อขยายโอกาสและต่อยอดความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับนิศากร (2530) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมกระบวนการที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกันการใช้วิทยาการที่เหมาะสม

6. ภาวะผู้นำ ผู้นำมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการประชุม วางแผน ทำโครงการ ติดต่อประสานงาน และการพัฒนางาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะผู้นำเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการมีความสามัคคีในระดับมาก วัตถุประสงค์จากการเข้าร่วมกิจกรรม หรือการประชุมทั้งภายในและภายนอกอยู่สม่ำเสมอ ในการพัฒนาหมู่บ้านผู้นำเน้นการดำรงชีวิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำชุมชนจึงมีการพัฒนาทางด้านบุคลากร ชาวบ้าน และเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิตและการเพิ่มผลผลิตให้แก่ชาวบ้าน และจัดการผลผลิตให้ได้มาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับนิศากร (2530) ผู้นำมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการจัดทำโครงการต่าง ๆ พร้อมทั้งแก้ไขปัญหของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่าง

แข็งขันของประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ปัญหาร่วมกันการใช้
วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

7. ธรรมนูญบาล กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้บริหารจัดการชุมชนเป็นไปด้วยความร่วมมือของ
คนในชุมชน และมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดตั้งกฎกติกา ข้อบังคับ
ของหมู่บ้าน ในใช้ร่วมกันเพื่อความสงบสุขของชุมชน ผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านได้ให้ความยุติธรรม
ความเสมอภาคของคนในชุมชนทุกคนเท่าเทียมกันและได้ตกลงกฎระเบียบร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ
อาพันธ์ (2541) กล่าวว่า กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เกิดขึ้นจากหลักนิติธรรม คือ การปกครองโดย
กฎหมาย กล่าวคือบุคคลทุกคนเสมอกันในกฎหมาย บุคคลจะต้องรับโทษในกรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
ตามบทบัญญัติไว้ว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และจะต้องได้รับการพิจารณา
พิพากษาคดีจากศาลยุติธรรมที่มีความเป็นอิสระในการชี้ขาดตัดสินคดี

8. สภาพการณ์เป็นอยู่ตามเกณฑ์ จปฐ. ชาวบ้านชุมชนบ้านตะโม่ไม่มีสภาพความเป็นอยู่ในเกณฑ์
ดี วัดได้จากรายได้เฉลี่ยต่อปีจากครัวเรือนในชุมชน คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000
บาทต่อปี (จำนวนที่ผ่านเกณฑ์ 225 ครัวเรือน) และตัวชี้วัดที่เห็นได้ชัดเจน คือด้านการประกอบอาชีพ
และมีงานทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก (2549) กล่าวว่า ชาวบ้านยากจนที่เข้าร่วมโครงการ
ต่างๆ ในหมู่บ้าน มีการประกอบอาชีพ มีรายได้ผ่านเกณฑ์ความยากจนพื้นฐาน จำนวน 29 ครัวเรือน จึง
สรุปได้ว่ารูปแบบการดำเนินงานการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนเป็นไปตามเกณฑ์ จปฐ. สำหรับ
ชาวบ้านที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะเป็นประโยชน์กับ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา
ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ
แก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้าน สามารถนำไปใช้ขยายผล และเป็นต้นแบบในการดำเนินงานการ
แก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

9. ความสุขของชาวบ้าน ชุมชนบ้านตะโม่ได้บริหารจัดการส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมี
การพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวมี
ความมั่นคง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ครอบครัวมีความอบอุ่น มีสุขภาพที่ดีแข็งแรงและ
ชาวบ้านทุกคนมีความสามัคคีกันดีมาก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันและมีความร่วมมือร่วมใจกัน ซึ่งสอดคล้อง
กับสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) กล่าวว่า ความสุขของคนในชุมชน จะเกิดขึ้นได้
ต้องมีการพัฒนาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและตัวชี้วัดสังคมเป็นสุข เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ความสำเร็จที่
ชัดเจนและผลักดันให้มีการอ้างอิงเพื่อเป็นกรอบให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติ เช่น การวัดจากเงินออม
ที่วัดทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน วัดจากมีทรัพย์สิน มีปัจจัยสี่ ใช้จ่ายเหมาะสม ไม่มีหนี้สิน คุณภาพชีวิตที่ดี
ครอบครัวมีความมั่นคง และทำงานอย่างมีความสุขซึ่งเป็นการสะท้อนทั้งเศรษฐกิจพอเพียงและความมั่นคง
ของครัวเรือนและชุมชน

10. ความเติบโตและยั่งยืนของชุมชน มีการปรับปรุงแผนการบริหารทุกปีและในการจัดการ
บางส่วนอาจจะมีการพัฒนาต่อยอด หรือการนำเงินทุนมาพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง
ของสังคมยึดหลักการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และการนำมาประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านของตนเองและสิ่ง
สำคัญคือการพัฒนาตัวบุคลากรในหมู่บ้าน เช่น การศึกษาการของเยาวชน การมีงานทำของคนในชุมชน
เพื่อจะได้ไม่เป็นปัญหาของครอบครัวและสังคม

แข่งขันของประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ปัญหาร่วมกันการใช้
วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

7. ธรรมชาติของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้บริหารจัดการชุมชนเป็นไปด้วยความร่วมมือของ
คนในชุมชน และมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดตั้งกฎกติกา ข้อบังคับ
ของหมู่บ้าน ในใช้ร่วมกันเพื่อความสงบสุขของชุมชน ผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านได้ให้ความยุติธรรม
ความเสมอภาคของคนในชุมชนทุกคนเท่าเทียมกันและได้ตกลงกฎระเบียบร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ
อาพันธ์ (2541) กล่าวว่า กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เกิดขึ้นจากหลักนิติธรรม คือ การปกครองโดย
กฎหมาย กล่าวคือบุคคลทุกคนเสมอกันในกฎหมาย บุคคลจะต้องรับโทษในกรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
ตามบทบัญญัติไว้ว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และจะต้องได้รับการพิจารณา
พิพากษาคดีจากศาลยุติธรรมที่มีความเป็นอิสระในการชี้ขาดตัดสินคดี

8. สภาพการณ์เป็นอยู่ตามเกณฑ์ จปฐ. ชาวบ้านชุมชนบ้านตะโม่มีสภาพความเป็นอยู่ในเกณฑ์
ดี วัดได้จากรายได้เฉลี่ยต่อปีจากครัวเรือนในชุมชน คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000
บาทต่อปี (จำนวนที่ผ่านเกณฑ์ 225 ครัวเรือน) และตัวชี้วัดที่เห็นได้ชัดเจน คือด้านการประกอบอาชีพ
และมีงานทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก (2549) กล่าวว่า ชาวบ้านยากจนที่เข้าร่วมโครงการ
ต่างๆ ในหมู่บ้าน มีการประกอบอาชีพ มีรายได้พ้นเกณฑ์ความยากจนพื้นฐาน จำนวน 29 ครัวเรือน จึง
สรุปได้ว่ารูปแบบการดำเนินงานการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนเป็นไปตามเกณฑ์ จปฐ. สำหรับ
ชาวบ้านที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะเป็นประโยชน์กับ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา
ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ
แก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้าน สามารถนำไปใช้ขยายผล และเป็นต้นแบบในการดำเนินงานการ
แก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

9. ความสุขของชาวบ้าน ชุมชนบ้านตะโม่ได้บริหารจัดการส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมี
การพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวมี
ความมั่นคง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ครอบครัวมีความอบอุ่น มีสุขภาพที่ดีแข็งแรงและ
ชาวบ้านทุกคนมีความสามัคคีกันดีมาก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและมีความร่วมมือร่วมใจกัน ซึ่งสอดคล้อง
กับสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) กล่าวว่า ความสุขของคนในชุมชน จะเกิดขึ้นได้
ต้องมีการพัฒนาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและตัวชี้วัดสังคมเป็นสุข เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ความสำเร็จที่
ชัดเจนและผลักดันให้มีการอ้างอิงเพื่อเป็นกรอบให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติ เช่น การวัดจากเงินออม
ที่วัดทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน วัดจากมีทรัพย์สิน มีปัจจัยสี่ ใช้จ่ายเหมาะสม ไม่มีหนี้สิน คุณภาพชีวิตที่ดี
ครอบครัวมีความมั่นคง และทำงานอย่างเป็นสุขซึ่งเป็นการสะท้อนทั้งเศรษฐกิจพอเพียงและความมั่นคง
ของครัวเรือนและชุมชน

10. ความเติบโตและยั่งยืนของชุมชน มีการปรับปรุงแผนการบริหารทุกปีและในการจัดการ
บางส่วนอาจจะมีการพัฒนาต่อยอด หรือนำเงินทุนมาพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง
ของสังคมยึดหลักการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และการนำมาประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านของตนเองและสิ่ง
สำคัญคือการพัฒนาด้านบุคลากรในหมู่บ้าน เช่น การศึกษาการของเยาวชน การมีงานทำของคนในชุมชน
เพื่อจะได้ไม่เป็นปัญหาของครอบครัวและสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามา แนะนำ ช่วยเหลือ การพัฒนา อาจจะเป็นด้าน
ทฤษฎี กระบวนการโดยให้ผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาที่ทันสมัย

2) จัดให้มีการสาธิตการปฏิบัติให้อย่างเป็นรูปธรรม ในแหล่งเรียนรู้ชุมชนทุกแห่ง โดยมี
วิทยากรประจำ เพื่อประโยชน์ของชุมชน และผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน จะได้รับความรู้ความเข้าใจ
อย่างชัดเจน

3) หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมวิถีชีวิตชาวบ้าน ควรช่วยประชาสัมพันธ์ในเรื่องการ
พัฒนาชุมชน ให้เป็นชุมชนต้นแบบ และการโฆษณาเรื่องผลิตภัณฑ์ของชุมชน จัดหาตลาดให้มากขึ้น
เพื่อรายได้ และภาพลักษณ์ที่ดีของชุมชน

4) หน่วยงานควรจัดให้มีวิทยากรให้ความรู้ จัดทำคู่มือให้ชาวบ้าน ในเรื่องการผลิตวัตถุดิบ
(การปลูกกล้วยพันธุ์มะลิอ่อน) พัฒนาระบบการแปรรูปให้ทันสมัย เพื่อจัดส่งผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่าง
กว้างขวาง

5) สนับสนุน ส่งเสริมทางด้านการออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพ และการรับประทานอาหาร
ให้ถูกสุขลักษณะ “กินร้อน ช้อนกลาง” เพื่อป้องกันเชื้อโรคต่าง ๆ เข้าสู่ร่างกาย

6) สนับสนุน วิถีชีวิตชาวบ้าน กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแจกพันธุ์พืช หรือสัตว์เพื่อมา
เพาะพันธุ์ ในการบริโภคและจำหน่ายเป็นอาชีพเสริมได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่เกษตรกรรม และรายได้ของชุมชน เพื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นใน
การบริหารจัดการและพัฒนาชุมชน ว่าอยู่ในระดับใด

2) การทำวิจัยต้องอาศัยโอกาส ในการจัดประชุมของชุมชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมใน
การเก็บข้อมูล ซึ่งจะได้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนและหาข้อมูลที่ต้องการได้ง่ายขึ้น

3) ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรศึกษาเพิ่มเติม ในแง่ความสำคัญของสุขภาพของชาวบ้าน
และการพัฒนาคุณภาพของชีวิต เพื่อการดำรงชีวิตที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อันเนื่องมาจากการทำงาน
อากาศ หรือตอนเกิดน้ำท่วม

4) ในการสุ่มตัวอย่าง หากประชากรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยอาจใช้กลุ่มตัวอย่าง
ทั้งหมด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนและแม่นยำมากขึ้น

5) การทำวิจัยครั้งต่อไป อาจเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดิมและกลุ่มตัวอย่างใหม่ เพื่อ
ทราบถึงแนวความคิดที่ตรงกันหรือต่างกัน และทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏภูเก็ตสงคราม

เอกสารอ้างอิง

- ณัฏฐพันธ์ เขจรนันท์. 2545. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดเคชั่น.
- แดงอ่อน มั่นใจตน. 2545. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน : บทเรียนจากตำบลบางพระ จังหวัดฉะเชิงเทรา และชุมชนไม่เรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิศากร วินิจฉัยภาค. 2530. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร. วิทยานิพนธ์
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประเมธี วิลลศิริ. 2552. ทำไม่ต้องเศรษฐกิจสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : คอนแทรคท์ พับลิชิ่ง.
- ไพรัตน์ ธัชยพงษ์ และพิเชษฐ์ ดุรงค์เวโรจน์. 2541. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มิ่งขวัญ แสงสุวรรณ. 2545. กระบวนการสร้างความ เข้มแข็งของชุมชนบ้านโป่ง อำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมนึก นิลพันธุ์. 2549. การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนสำหรับชาวบ้านที่ตก
เกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.). วิทยาลัยการอาชีพเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด.
- สันติ บางอ้อ. 2550. การสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงาน. สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549).
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 . 2549. สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อานันท์ ปันยารชุน. 2541. ธรรมรัฐกับอนาคตของประเทศไทย. มติชน : 26 มีนาคม 2541.
- อาภาพิมล บุญคำมูล. 2554. การบริหารจัดการทุนชุมชน. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัด
นครราชสีมา.
- อำพน กิตติอำพน. 2550. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : เพชรรุ่งการพิมพ์.